

Motion till riksdagen 2007/08:Fö261

av **Anders Karlsson m.fl. (s)**

Försvar samt beredskap mot sårbarhet

Sammanfattning

Försvarsmakten är en del av det svenska försvaret, men försvaret av vårt land och av oss som lever här är så mycket mer än de uppgifter Försvarsmakten utför. Ett brett säkerhetsarbete måste omfatta allt från orsaksförebyggande och sårbarhetsreducerande till förhindrande, hanterande och återuppbyggande åtgärder. Med denna kedja av säkerhetsbyggande blir det tydligt att vår försvarspolitik är en politik för säkerhet som berör många fler politikområden än försvarspolitiken och utrikespolitiken, som traditionellt sett varit ensamt dominerande.

I det senaste försvarsbeslutet konstaterar riksdagen i stor politisk enighet att ett enskilt militärt väpnat angrepp i alla dess former direkt riktat mot Sverige bedöms som osannolikt under överskådlig tid. Dagens säkerhetspolitiska miljö innebär förändrade uppgifter för Försvarsmakten och andra myndigheter då hot, risker och aktörer innebär delvis nya utmaningar. Utgångspunkten för denna motion är verkställandet av försvarsbeslutet från 2004. Omställningen av det militära försvaret från ett mobiliserande invasionsförsvar med omfattande kvalitativa brister till ett användbart och tillgängligt insatsförsvar är viktig och måste fortsätta. Försvarsmaktens roll kommer fortsatt att förändras från en organisation med i huvudsak territoriella uppgifter till en organisation som i samverkan med civila resurser och andra stater ska kunna trygga våra intressen av en stabil och fredlig utveckling.

Det är i dag än svårare att skilja nationell och internationell säkerhet från varandra. Den gemensamma sårbarheten och de gränsöverskridande hoten innebär att svenska och internationella intressen alltmer sammanfaller. Vårt internationella agerande för att möta de globala hoten är centralt för att stärka Sveriges samlade säkerhet.

Fel! Okänt namn på

Innehållsförteckning

Sammanfattning.....	1
Innehållsförteckning	2
Förslag till riksdagsbeslut.....	3
Försvaret av Sverige förändras	5
Säkerhetsbalk.....	5
Militära försvaret	6
Ett effektivt insatsförsvaret.....	6
Allas rätt till arbetsrätt	7
Försvarmaktens personalförsörjning	8
Öka mångfalden och respekten inom Försvarmakten	8
En modern utbildning för ett säkrare samhälle	9
Internationella insatser.....	9
Mer fred med fler kvinnor	10
Stöd vid internationell tjänstgöring.....	11
Nato	11
Försvarsunderrättelseverksamhet	11
Försvarsmateriel och forskning	12
En nationell försvarsindustristrategi	13
Hemvärnet	14
Frivilliga försvarsorganisationer.....	14
Miljö	14
Destruering av försvarsmateriel.....	15
Samhällets sårbarhet.....	15
Ansvar för ny myndighet.....	15
Samordnad ledning för ökad säkerhet	16
Risk-, sårbarhets- och säkerhetsutbildning	17
Utveckling och effektivisering av maritima resurser	17
Kärnsäkerhet.....	18
Hamnsäkerhet.....	18
Säkrare elförsörjning och nationell reservkraftsstrategi	18
IT – hot och säkerhet	19
Internationell krisberedskap	20
Övriga myndighetsfrågor.....	20
Sälj av Försvarmaktens mark till kommunerna.....	20

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att försvaret av vårt land är mer än Försvarmakten.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att införa en säkerhetsbalk.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om pliktssystemets vikt för ett folkligt försvar.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en utvärdering av karriärväxlingssystemet för officerare.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att förslagen om aspirantskolor och en förändrad officersstruktur bör hänskjutas till den planerade utredningen av Försvarmaktens personalförsörjningssystem.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av en översyn av Pliktverket.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av en studie om en gemensam inledning på utbildningen av ordningsmakternas personal.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Försvarmaktens personal ska spegla samhället vad gäller etnicitet, religion, sexuell läggning och kön.
9. Riksdagen begär att regeringen snarast återkommer till riksdagen med förslag till en nationell strategi för internationella insatser.¹
10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om löpande återrapportering till riksdagen om snabbinsatsstyrkans utveckling.
11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om utvärdering av arbetet med säkerhetssektorsreformer i Afghanistan och soldaternas kulturkompetens.
12. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om implementering och formalisering av arbetet med resolution 1325.
13. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om stöd till soldater och anhöriga före, under och efter internationell tjänstgöring.
14. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om bristerna i försvarsunderrättelseverksamheten.
15. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om materiel och forskning.
16. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en mer detaljerad redovisning av materielanslaget.
17. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en nationell försvarsindustristrategi.
18. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om ersättningen för hemvärnssoldater.

Fel! Okänt namn på

19. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om frivilliga försvarsorganisationer.
20. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en årlig uppföljning av hur miljöarbetet fortskrider inom försvarssektorsområdet samt en förnyad nordisk Agenda 21 på försvarsområdet.
21. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om destruering av uttjänt försvarsmateriel.
22. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en sammanhållen säkerhetsstrategi.
23. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om den nya myndigheten mot olyckor och kriser.
24. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en nationell krisledningsfunktion med mandat att leda krishantering tvärssektoriellt.
25. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Gotsam permanentas och att regeringen återkommer till riksdagen med åtgärder för att få den omsättningsbar i övriga landet.
26. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om risk-, sårbarhets- och säkerhetsutbildning.
27. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en genomgripande översyn av utformningen av den maritima verksamheten.
28. Riksdagen begär att regeringen årligen återkommer till riksdagen med en redovisning om vidtagna åtgärder för att säkra elförsörjningen.
29. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om hur en nationell reservkraftsstrategi ska utarbetas.
30. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av samordnat IT- och informationssäkerhetsarbete.
31. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att se över vår beredskap för att ta emot krishanteringsbistånd vid en större olycka eller kris.
32. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en oberoende översyn av Försvarsmaktens mark.

¹ Yrkande 9 hänvisat till UU.

Försvaret av Sverige förändras

Försvarmakten är en del av det svenska försvaret, men försvaret av vårt land och av oss som lever här är så mycket mer än de uppgifter Försvarmakten utför. Ett brett säkerhetsarbete måste omfatta allt från orsaksförebyggande och sårbarhetsreducerande till förhindrande, hanterande och återuppbyggande åtgärder. Med denna kedja av säkerhetsbyggande blir det tydligt att vår försvarspolitik är en politik för säkerhet som berör många fler politikområden än försvarspolitik och utrikespolitiken, som traditionellt sett varit ensamt dominerande. Nu omfattas t.ex. även bistånds-, kriminal-, miljö-, social- och näringspolitiken i en modern politik för säkerhet.

I det senaste försvarsbeslutet konstaterar riksdagen i stor politisk enighet att ett enskilt militärt väpnat angrepp i alla dess former direkt riktat mot Sverige bedöms som osannolikt under överskådlig tid. Dagens säkerhetspolitiska miljö innebär förändrade uppgifter för Försvarmakten och andra myndigheter då hot, risker och aktörer innebär delvis nya utmaningar. Utgångspunkten för denna motion är verkställandet av försvarsbeslutet från 2004. Försvar i en ny tid sträcker sig över det breda spektrumet från skyddet av vår demokratiska rättsstat till hälso- och sjukvård och därmed till och med skyddet av Internet.

Vi beskriver ett funktionsförsvar i syfte att skydda informations- och kommunikationssystem, energiförsörjning och annan samhällsviktig verksamhet. Den snabba teknikutvecklingen har fört med sig att vårt fysiska territorium kompletterats med ett abstrakt sådant, som måste fungera för att vårt samhälle inte ska bryta samman.

Att stärka samhällets säkerhet är en angelägenhet för flera aktörer: individer, företag, organisationer, kommuner, landsting, statliga myndigheter, regering och riksdag. Det som görs internationellt för att möta dagens hot, vår aktiva medverkan i exempelvis FN, EU och OSSE, liksom vårt samarbete med Nato, stärker också vår säkerhet.

Det är i dag än svårare att skilja nationell och internationell säkerhet från varandra. Den gemensamma sårbarheten och de gränsöverskridande hoten innebär att svenska och internationella intressen alltmer sammanfaller. Vårt internationella agerande för att möta de globala hoten är centralt för att stärka Sveriges samlade säkerhet. Gränsöverskridande flöden av information, människor, varor och tjänster är en förutsättning för vårt välstånd och för vår säkerhet. I dagens värld är det lika viktigt att värna fria flöden som det tidigare var att skydda territoriella gränser.

Säkerhetsbalk

På samma sätt som miljöbalken täppte till hål och såg till att frågor inte hamnade mellan ansvariga, förhindrade dubbelarbete, ökade samarbetet mellan myndigheter, gav en helhetssyn, förenklade för användaren och gav ökad miljösäkerhet tror vi att en säkerhetsbalk skulle kunna innebära samma fördelar. Målet med en sammanhållen lagstiftning på säkerhetsområdet skulle vara

Fel! Okänt namn på

att öka säkerheten och förenkla. Socialdemokraterna vill se över möjligheten till en sådan säkerhetsbalk.

Militära försvaret

Ett effektivt insatsförsvaret

Omställningen av det militära försvaret från ett mobiliserande invasionsförsvaret med omfattande kvalitativa brister till ett användbart och tillgängligt insatsförsvaret är viktig och måste fortsätta. Försvarets roll kommer fortsatt att förändras från en organisation med i huvudsak territoriella uppgifter till en organisation som i samverkan med civila resurser och andra stater ska kunna trygga våra intressen av en stabil och fredlig utveckling. För denna uppgift är fungerande förband – inte förvaltningsorganisation, försvarsmateriel eller personal i sig – den bästa grunden för utvecklingsförmågan på sikt och för att möta framtida hot. De förband som utifrån en differentierad beredskap för insatser ska vara användbara och tillgängliga för uppgifter i dag ska prioriteras.

I rådande omvärldsläge anser vi socialdemokrater att kraven på Försvarets operativa förmåga bör utgå från följande utgångspunkter:

- ? Försvarets roll ska i samverkan med andra myndigheter övervaka vårt territorium, kunna upptäcka och avvisa kränkningar och hävda vår integritet.
- ? Försvarets roll ska bidra till att förebygga och hantera kriser i vår omvärld genom att medverka i fredsfrämjande insatser.
- ? Försvarets roll ska också, efter allvarlig och varaktig säkerhetspolitisk försämring och successiva beslut av statsmakterna, kunna utveckla förmåga att möta olika former av mer omfattande militära operationer som hotar Sveriges fred och självständighet. Uppgiften ställer krav på att statsmakten identifierar nödvändiga kompetenser.

Vi socialdemokrater menar att det är den inslagna inriktningen mot ett insatsförsvaret med ett ansvar att bidra till fred och utveckling, som är Sveriges väg. Grunden är en och samma insatsorganisation med förmåga att verka utomlands och i Sverige, i olika våldsnivåer och med olika förberedelsestider.

I höst kommer Försvaretsberedningens rapport och Försvarets roll i perspektivplanering, vilka är viktiga strategiska underlag inför kommande försvarspolitiska avvägningar. Vi socialdemokrater menar att det troligen är möjligt att göra ytterligare besparingar på försvarsanslaget. Detta måste dock föregås av en ordentlig analys. Budgetnivån måste anpassas utifrån vilka uppgifter som Försvarets roll och övriga myndigheter ges – inte tvärtom. Vi kan dock redan nu se att anslaget för försvarsmateriel påverkas av att kostnaderna för inköp av JAS 39 Gripen faller kraftigt de närmaste åren när de sista JAS-flygplanerna levereras.

När riksdagen beslutat att Försvarets roll ska delta i en internationell insats, gör vi det för att skydda humanitära värden, men samtidigt stärks vår

gemensamma säkerhet, genom att det internationella samfundets förmåga att hantera kriser förbättras, och dessutom säkras egen militär förmåga. Förband avsedda för internationella insatser bör enligt vår mening kunna samutbildas och samövas redan under grundutbildningen och därigenom bli reguljära insatsförband i stället för tillfälligt sammansatta förband. De kunskaper som förvärvats under internationella insatser ska inte skingras vid hemkomsten utan bättre tas till vara för utbildning, övning och beredskap, då placering sker i insatsorganisationens mobiliserande förband. Beredskaps- och rotations-systemet ska enligt vår mening vara så uppbyggt att förstärkningsresurser, i form av förband under utbildning för insatser och förband som nyligen genomfört insatser, bör kunna utnyttjas vid en uppkommen kris. De förband som ska vara omedelbart tillgängliga måste bestå av personal som är anställd och tjänstgörande i Försvarsmakten dagligdags. Vid sidan av sådana förband måste grund- och insatsorganisationen med tillgängliga resurser kunna uppfylla relevanta beredskapskrav.

Försvarsmaktens förmågor måste ständigt förnyas och utvecklas. Nya förbandstyper såsom säkerhetsbataljon, IT-säkerhet, luftburen bataljon samt CBRN-kompani – kemiska (C), biologiska (B), radiologiska (R), eller nukleära (N) hot – är viktiga exempel på detta. Att fortsätta utvecklingen av dessa och liknande förband är särskilt viktigt för att Försvarsmakten bättre ska kunna möta en mer mångfascetterad hotbild. Vidare anser vi socialdemokrater att det är nödvändigt att fortlöpande kritiskt pröva behovet av de förbandstyper som finns i dag, relaterat till den säkerhetspolitiska utvecklingen.

Förbandsövningar, inte minst gemensamma mellan stridskrafterna, taktikutveckling samt officerarnas förmåga att leda förband, bör öka. Det är vår uppfattning att den grundläggande soldatutbildningen samt utbildning t.o.m. plutonsnivå fungerar tillfredsställande. Även om detta är en bra grund räcker det enligt vår mening inte. Förmåga att uppträda i förband på lägst bataljonsnivå med tillräcklig personell kvalitet måste vara högt prioriterat för de fåtal förbandsenheter som ska ha sådan beredskap.

När det gäller eventuella förändringar i grundorganisationen ska dessa beslutas av riksdagen.

Allas rätt till arbetsrätt

Vi socialdemokrater menar att de krav som ställs på officerare inom Försvarsmakten vad gäller t.ex. fysisk styrka inte skiljer sig från krav som ställs på en byggnadsarbetare, brandman eller polis. Om den borgerliga regeringen skulle gå ÖB till mötes i dennes begäran om att frångå arbetsrätten skulle det bara vara en tidsfråga innan fler arbetsgivare krävde samma sak. Risken är stor att yrkesgrupp efter yrkesgrupp då undantas från denna portalparagraf i LAS, vilket därmed skulle underminera hela den svenska modellen och arbetstagarnas inflytande. Det är viktigt att hitta en långsiktigt hållbar lösning på Försvarsmaktens personalförsörjning utan att undergräva arbetsrätten.

Fel! Okänt namn på

Därför välkomnar vi regeringens skrivning i budgetpropositionen som inte ger Försvarsmakten tillstånd att nyttja några särlösningar.

Försvarsmaktens personalförsörjning

Försvarsmaktens anställda ska representera hela samhällets sammansättning såväl etniskt som könsmässigt. Vi vill se ett system som personalförsörjer Försvarsmakten med den kompetens och professionalitet som krävs för uppgifterna. Det är viktigt att diskutera hur vi ska personalförsörja Försvarsmakten i framtiden – inte minst i ljuset av att Försvarsmakten i dag har svårt att besätta internationella insatser.

En viktig del i det folkliga försvaret är pliktsystemet. Vi ställer oss bakom utredningen som ska se över Försvarsmaktens personalförsörjning. Regeringens förslag om aspirantskolor och en förändrad officersstruktur är intressanta men bör ingå i utredningen. För att få en långsiktighet i Försvarsmaktens personalförsörjning måste en övergripande analys göras innan beslut fattas.

Vi socialdemokrater vill inte se ett legosoldatssystem likt Storbritanniens, där samma soldater åker på upprepade missioner. Internationella insatser är ofta påfrestande och förändrar en som människa. Därför vill vi se en begränsning i antal missioner som en soldat får åka på.

Försvarsmakten måste intensifiera arbetet med att stödja karriärväxling för officerare och detta arbete bör utvärderas. För att minska antalet avgångar från grundutbildningen är det viktigt att fortsätta arbetet med att utveckla civil meritvärdering, verka för ett gott klimat och mot trakasserier samt minska antalet arbetsolyckor.

Öka mångfalden och respekten inom Försvarsmakten

Försvarsmaktens anställda ska spegla samhället vad gäller kön, etnicitet och sexuell läggning.

Myndigheten uppger att omkring 15 procent av de värnpliktiga avbröt sin grundutbildning 2006–2007.¹ Som skäl anges hälsoorsaker och dålig motivation. Ingenstans nämns mobbning. Ändå känner 7 av 10 bi-, trans- och homosexuella inom Försvarsmakten sig tvungna att dölja sin sexuella läggning². Den vita, heterosexuella mannen är fortfarande i majoritet inom myndigheten men får på intet sätt bli en norm. Det är viktigt att följa upp det arbete som görs för att sprida kunskap om HBT-frågor och integrera det som en naturlig del i utbildningar på alla nivåer. Attitydförändring tar tid och kräver intensivt arbete.

¹ 15 procent avbröt värnplikten, pressmeddelande från Försvarsmakten, 08-08-10.

² Enligt Homo-, bi- och transpersoner, HoF.org.se.

Positionerna måste ständigt flyttas fram. "Don't ask, don't tell"-mentaliteten i USA är inte förenlig med vår människosyn. Vi socialdemokrater kräver att frågan om homo- och bisexualitet inom militären tas upp i internationella sammanhang och att Sverige kräver respekt för allas lika värde.

En modern utbildning för ett säkrare samhälle

Pliktverket har haft en mycket viktig roll inom det svenska försvaret. Verket har kallat och mönstrat alla män och kvinnor som önskat göra värnplik. I takt med att Försvarmaktens behov minskar behöver allt färre tas ut för militärtjänst samtidigt som tekniken möjliggör webbaserad mönstring. Det bör finnas utrymme för att korta ledtiderna i mönstringsförfarandet. Med anledning av det ser vi socialdemokrater ett behov av att se över Pliktverkets verksamhet.

Vi socialdemokrater vill se en studie som ser över om de s.k. "ordningsmyndigheterna" polis, tull, kustbevakning, försvarsmakt och räddningstjänst kan ha en gemensam grundläggande utbildning efter vilken de olika myndigheterna rekryterar till sin specifika specialistutbildning. De i dag varierande nivåerna på utbildningarna skulle jämföras, de olika yrkesrollerna skulle lära känna varandra inför framtida samarbeten och Pliktverkets kunskaper om att ta ut lämpliga personer skulle tas till vara. Denna typ av grundläggande utbildning och kunskap om olika verksamheter skulle sannolikt även öka möjligheten till angelägen yrkesväxling.

Internationella insatser

Socialdemokraterna har alltid varit en rörelse som stått upp för internationell solidaritet och rättvisa och därför har det varit självklart att bidra till att upprätthålla fred och säkerhet på andra platser i världen. Sedan den första fredsfrämjande svenska FN-truppen tjänstgjorde i Mellanöstern 1956 har Sverige bidragit med ca 80 000 soldater till olika uppdrag runtom i världen. I och med omvandlingen från ett förrådsställt invasionsförsvar till ett greppbart insatsförsvar har vi också tagit ett större internationellt ansvar. I enlighet med det har vi också höjt anslaget för internationella insatser. Sveriges blir säkrare om vår omvärld är trygg. När vi deltar i internationella insatser bidrar vi inte bara till andras säkerhet och utveckling utan ökar även vår egen, samtidigt som vi får erfarenheter till nytta för försvarets utveckling. Genom att bidra med kvalificerade resurser och kompetent personal ska vi under korta och längre tidsperioder utgöra ett bidrag till en insats. Bedömningar från alla berörda politikområden ska vara vägledande och insatsen ska utgöra en del av Sveriges politik mot regionen och landet.

Vid tidpunkten för motionens inlämnande har vi ca 850 personer på internationella fredsfrämjande uppdrag. Under året gör 1 500 svenska soldater en insats i världen. Våra soldater genomför många gånger svåra och farliga uppdrag. Dessa personer, deras anhöriga och hela svenska folket har rätt att kräva att soldaterna åker ut med fullgott skydd, det bästa materiel och kunskaper

Fel! Okänt namn på

som vi kan uppbringa. Det är oroande att den moderate försvarsministern Mikael Odenberg avgick i protest mot att försvarsanslagen inte kunde garantera den kvalitet på internationella insatser som krävs. Allianspartiernas löfte om 2 000 soldater på internationella missioner hänger fortfarande löst. Det är osäkert hur försvarsneddragningen påverkar kvaliteten på soldaternas utbildning och materiel eftersom analysen över Sveriges försvarsbehov blir klar först efter att neddragningarna genomförts.

Vi socialdemokrater menar att det är angeläget att en nationell strategi för internationella insatser kommer till stånd och kräver att regeringen snarast återkommer till riksdagen med en sådan.

För att ytterligare förbättra genomslagskraften vid våra internationella insatser bör kraven på soldaternas kulturkompetens höjas. Det handlar både om att använda den resurs vi har i Sverige av språk, kultur, religion och om att höga krav bör ställas på den utbildning som genomförs vid Försvarshögskolan för att soldaterna ska få relevanta och gedigna kunskaper.

Behovet av civil-militär samordning blir alltmer angeläget, på såväl nationell som europeisk nivå. Arbetet med säkerhetssektorsreformer bör fortgå. Vi socialdemokrater menar att här är det viktigt att utvärdera gjorda insatser, bl.a. den i Mazar-e-Sharif i Afghanistan, och dra lärdom för att utveckla metoder och arbetssätt för framtida internationella insatser.

Under våren 2008 ska Sverige tillsammans med Norge, Finland, Estland och Irland stå beredda med en snabbinsatsstyrka (Nordic Battlegroup) för att åka ut på fredsfrämjande uppdrag i världen. Vi vänder oss emot regeringens benämning av snabbinsatsstyrkan som stridsgrupp då det ger fel associationer. Tyvärr rapporterar Försvarsmakten själv om oroande vakanser och försenade materielleveranser. Vi socialdemokrater kräver fortlöpande återrapportering till riksdagen angående snabbinsatsstyrkans utveckling.

Riksdagen har inte sagt ja till att ställa upp i den snabbinsatsstyrka som ska stå i beredskap 2011. Med tanke på neddragningarna i försvarsbudgeten framöver måste vi få ett underlag för hur vi ska finansiera och personbesätta en sådan insats. Detsamma gäller för ett eventuellt deltagande i Nato Response Force.

Mer fred med fler kvinnor

Försvarsmakten domineras naturligt av män på grund av pliktlagstiftningen. Vi vill se en utvärdering av Försvarsmaktens jämställdhetsplan för att kunna följa effekterna och utvecklingen inom myndigheten. Implementeringen av FN-resolution 1325 om krigets påverkan på kvinnor och barn, kvinnors deltagande i konfliktlösning och arbete för långsiktig fred måste fortgå. Vi vill se en utvärdering av funktionen genderansvarig under internationella missioner. Det är viktigt att erfarenheterna från projektet Genderforce tas till vara och att arbetet med resolution 1325 formaliseras, där utbildning är en särskilt viktig del. Resolutionen måste vara en integrerad del av den nationella strategin för internationella insatser.

Stöd vid internationell tjänstgöring

Män och kvinnor på internationella militära uppdrag har med sig mycket i bagaget hem. De har många gånger arbetat och levt under hot och osäkerhet och sett skadade och döda. Mycket av det kan det vara svårt för oss hemma i Sverige att förstå. Därför är det viktigt att Försvarsmakten ser till att få det stöd man behöver före, under operationen och vid hemkomsten. Tyvärr är det många som varit ute på internationella uppdrag som inte söker den hjälp som finns att få. Anledningarna till detta är enligt Försvarsmakten att de är rädda för att inte få nya internationella uppdrag. Detta anser vi socialdemokrater vara mycket oroande, särskilt med tanke på att vi nu skickar ut alltfler på internationella uppdrag. Vi socialdemokrater uppmärksammade den borgerliga regeringen på detta problem och har tillsatt en utredning för att se över stödet till soldater vid hemkomsten från internationell tjänstgöring. Det finns även anledning att se över stödet till de anhöriga. Där tror vi socialdemokrater att information och kontakt med de anhöriga är några av de delar som kan förbättras.

Nato

Borgerliga partier förespråkar ett medlemskap i Nato. Vi socialdemokrater menar att det varken stärker vår eller andra länders säkerhet om vi väljer att bli medlem av försvarsalliansen. Nato är en viktig säkerhetspolitisk aktör, men är i grunden en militär organisation som arbetar för att utveckla sin politiska legitimitet. Vi anser att den politiska legitimiteten för frågor rörande fred och säkerhet finns hos organisationerna FN, EU och OSSE. Det är viktigt att Nato och andra regionala aktörer kan ta ansvar för att utföra insatser som beslutats om av exempelvis FN eller EU. I det arbetet är Sverige en aktiv aktör; det är också därför vi under många år arbetat för att göra våra förband interoperabla till Natostandard. Det är viktigt för svenska soldaters säkerhet i t.ex. Afghanistan, där Nato har fått uppdraget att leda den internationella insatsen efter beslut och mandat av FN. En viktig förutsättning för kommande Natoleda insatser är att Sverige på lika villkor som Natos medlemmar får tillgång till den information som krävs för att insatsen ska kunna verkställas både utifrån soldatens säkerhet och uppdragets resultat.

Försvarsunderrättelseverksamhet

Det är av stor vikt att Sverige har en väl fungerande underrättelseverksamhet för att upprätthålla vår alliansfrihet och säkerställa Sveriges säkerhet. I dag handlar säkerhetspolitik om att ha förmåga att möta ett brett spektrum av tänkbara hot, risker och påfrestningar mot samhället. Vi behöver säkerställa landets säkerhet men också säkerheten för de svenska män och kvinnor som deltar i internationella uppdrag för att trygga fred och säkerhet. Det är av största vikt att underrättelseverksamheten anpassas så att den kan möta dagens och framtidens hotbild. Men det får inte ske på ett sådant sätt att den sammanblandas med civila myndigheters ansvar och verksamhet på ett negativt

Fel! Okänt namn på

sätt. Det sätt som försvarsunderrättelseverksamheten bedrivs på rymmer en möjlighet till starkt integritetskränkande åtgärder riktade mot enskilda, vilket kräver kraftfulla rättssäkerhetsgarantier och ett långtgående integritetsskydd. Det är av stor vikt att medborgarna har förtroende för försvarsunderrättelseverksamheten då den ytterst finns till för att skydda desamma. Beredningen av regeringens proposition i frågan var inte så grundlig som en fråga av denna karaktär kräver. Bristerna i regeringens proposition föranledde att riksdagen vilandeförklarade propositionen under ett år.

Försvarsmateriel och forskning

När det gäller försvarets materielförsörjning är vår principiella utgångspunkt att Sverige, både ur ett långsiktigt strategiskt säkerhetspolitiskt perspektiv och ur ett industripolitiskt perspektiv tjänar på att ha en internationellt konkurrenskraftig försvarsindustri. I ljuset av alliansfriheten är det viktigt att värna en försvarsindustri av hög teknologisk standard. Försvarsindustrin ger också spin-off-effekter till den svenska industrin.

Vi menar att försvaret inte kan ses som vilken budgetpost som helst. Strategin för den framtida materielförsörjningen måste baseras på en säkerhetspolitisk analys. Regeringen föreslår en besparing på ett antal utpekade materielprojekt 2008, 2009 och 2010 utan att invänta en säkerhetspolitisk analys.

Det finns kompetenser inom den svenska försvarsindustrin som har vidare funktioner för Sverige som nation. Sverige besitter unika kompetensområden där vi inte kan köpa motsvarande produkter från t.ex. USA eller Ryssland. Varje kompetens som tas bort måste baseras på en politisk analys, inte utifrån ett budgetperspektiv. Regeringens analysarbete påbörjas först efter att neddragningarna har genomförts. Den neddragning på 3–4 miljarder kronor som regeringen vill se på sikt bottnar inte heller den i någon grundlig analys, utan är en summa som regeringen greppat ur luften för att täcka skattesänkningarna för dem som tjänar mest. Detta är inte ett ansvarsfullt agerande.

Vi avvisar därför regeringens neddragningar. Vi vill invänta den säkerhetspolitiska rapporten från Försvarsberedningen, Försvarsmaktens perspektivplanering samt den nationella strategin för försvarsindustrin innan vi tar ställning till det framtida behovet av försvarsmateriel. Men förutsättningarna för att åstadkomma en mer kostnadseffektiv materielförsörjning finns. När det gäller anslaget för försvarsmateriel påverkas den i övrigt av att kostnaderna för inköp av JAS 39 Gripen faller kraftigt de närmaste åren när de sista JAS-flygplanen levereras.

Vi vill också ha en översyn över Försvarets materielverks och FMLOG:s uppdrag och organisation där strukturen och myndigheten prövas i ljuset av framtidens behov. På samma sätt behövs en översyn över FOI:s organisation och uppgift där andra samarbeten med universitet och näringsliv bör undersökas.

Sverige måste som nation säkerställa att vi har vissa grundläggande kompetenser för att minska vår sårbarhet och öka tryggheten. Sverige har unika geografiska och samhällsliga förutsättningar som behöver tillgodoseas, bl.a. de

speciella villkor som de grunda vattnen i Östersjön ger, där vi behöver kunna upptäcka, hindra och stoppa hot under vattnet. Vid en dragning av en gasledning genom Östersjön är det viktigt att Sverige har möjlighet att upptäcka hot under vatten. Landet har också en hög teknologisk utveckling, vilket är ett tecken på Sveriges goda ekonomiska utveckling men också ökar vår sårbarhet om vi inte kan skydda oss och minska systemens sårbarhet. Med hjälp av den världsledande kunskapen som vårt land besitter måste vi bygga system som klarar hot mot t.ex. Internet.

Vi socialdemokrater vill se en utvärdering av resultatet av Försvarsmaktens arbete med offentlig och privat samverkan.

Försvarsutskottet har vid upprepade tillfällen (bl.a. försvarsutskottets yttrande 2006/07:FöU2y) påtalat riksdagens behov av en transparent materielplanering och redovisning, dvs. ett tydligare beslutsunderlag för att kunna ta ställning till förslagen till beställningsbemyndiganden. Det är en förutsättning för att riksdagen ska kunna utöva finansmakten. Det är mycket allvarligt att redovisningen försämrats under den borgerliga regeringen. I årets budgetproposition avstår regeringen från att redovisa över 4 miljarder kronor av materielanslaget. Detaljeringsgraden över ingångna och nya åtaganden (se tabell 3.11 Budgetpropositionen 2006/07:1 utgiftsområde 6) har också försämrats sedan 2006. Det bristande underlaget utesluter en självständig och korrekt bedömning av riksdagen. Att regeringen muntligen kompletterar informationen förändrar inte detta. Vi socialdemokrater motsätter oss ett godkännande av materielplanen utifrån det bristfälliga underlaget.

En nationell försvarsindustristrategi

Sverige behöver en nationell strategi och styrmodell som gör det möjligt att koordinera och inrikta säkerhetssektorns satsning på forskning och utveckling. Ett samlat agerande mellan staten och industrin stärker Sveriges förmåga som industri- och innovationsland. Försvarsforskningen har alltid varit en stark teknikgenerator för andra branscher.

Försvarsmaktens strategiarbete vad gäller materiel fokuserar på Försvarets materielverks behovsbedömning, vilket är en alltför snäv fokusering i ett nationellt perspektiv. Utveckling av produkter som kan användas inom säkerhetsområdet för både civila och militära syften bygger på samma forsknings- och utvecklingsbas. Därför skulle det behövas en bättre koordination mellan civil och militär säkerhetsforskning på såväl myndighets- som departementsnivå.

Vi socialdemokrater ser att regeringen skyndsamt tar fram en nationell strategi och styrmodell för att koordinera och inrikta industrins satsning på forskning och utveckling på försvarsområdet. Frågan är alltför viktig för att reduceras till en budgetfråga.

Fel! Okänt namn

Hemvärnet

Hemvärnets viktigaste uppgifter är att bevaka, skydda, ytövervaka samt stödja det civila samhället. Organisationen har en territoriell uppgift men ska också stödja samhället i krissituationer. Hemvärnet finns i stora delar av landet, engagerat och fyllt med kunskap. Många enskilda lägger ned mycket av sin fritid på att utbilda sig och delta i övningar för att skapa väl fungerande och utbildade förband. Vi måste ta till vara på den kompetens som hemvärnet besitter samt träna och använda hemvärnssoldaterna inför de moderna hoten, både i Sverige och på den internationella arenan. Försvarsmakten måste säkerställa att hemvärnet kan fullgöra sin uppgift. En översyn måste göras över vilken ersättning som utgår vid förlorad arbetsinkomst. Det är inte rimligt att hemvärnssoldater ska behöva betala för sin insats för samhället.

Frivilliga försvarsorganisationer

De frivilliga försvarsorganisationerna har uppgifter såväl till stöd för Försvarsmakten som till stöd för samhället i övrigt vid olika former av krishantering. Försvarsmakten har behov inom specifika specialistområden, t.ex. logistik, teknikkompetens, språk och annan service som Försvarsmakten lämpligen inte bör upphandla. De organisationer som varaktigt och med kvalitet kan bidra till Försvarsmaktens verksamhet eller till samhällets krishanteringsförmåga bör kunna få samhällsstöd för detta. De av organisationerna som inte förmår något av detta, kommer inte att bli efterfrågade och därmed inte heller få del av det ekonomiska stödet.

Försvarsinformation och ungdomsverksamhet är områden där de frivilliga försvarsorganisationerna kan fylla en viktig funktion. Att medborgare är utbildade och organiserade för att minska samhällets sårbarhet och stärka vår försvarsförmåga är viktigt. Omfattande kriser som alltid sker lokalt i någon kommun kommer inte att kunna hanteras enbart av anställd personal, och därför är det viktigt att kommunerna inser sin krisledande uppgift och ger stöd till invånare som organiserar sig ideellt för att stödja de offentliga insatserna, i frivilliga försvarsorganisationer, frivilliga resursgrupper (FRG), eller i annan form.

Miljö

Den borgerliga regeringen har på försvarsområdet sänkt kraven på miljöområdet dramatiskt. Under ”miljöpolitik” går det bara att läsa om Statens strålskyddsinstitut och Statens kärnkraftsinspektion. Inte med ett ord redogör regeringen för det miljöarbete som borde pågå inom ramen för försvarssektorsansvaret. Även i regleringsbrevet till myndigheterna har ambitionerna på miljöarbetsområdet slaktats av den borgerliga regeringen. I regleringsbrevet till Försvarets materielverk har allt om miljö konsekvent strukits bort. Kraven

som regeringen ställer på Försvarsmakten har minskat från 15 till 2. Antalet miljömål som satts upp har minskat från 16 till 3.

Slutsatsen är att mindre kommer att göras på miljöområdet under den borgerliga regeringen och det gagnar inte miljön och kommer slutligen att drabba oss och framtida generationer. Vi socialdemokrater vill se de tidigare miljö-kvalitetsmålen föras in igen. En snäv syn på miljöarbete inom försvarssektorn ökar inte möjligheten till samarbeten med andra myndigheter och cementerar stuprörstänkandet. Vi socialdemokrater vill i stället se ett ökat övergripande arbete på miljöområdet samt en årlig uppföljning av hur miljöarbetet fortskrider inom försvarssektorsområdet. Vi vill även se en förnyad nordisk Agenda 21 på försvarsområdet.

Destruering av försvarsmateriel

Svenska företag inom explosivbranschen ligger i framkant på världsmarknaden när det gäller destruering av sprängämnen. Det gäller destruering av såväl militära kasserade sprängämnen som civila sprängmedel. Det är viktigt för Sverige att vi har kompetens på det aktuella området och att det ställs mycket höga krav på säkerhet och miljö i samband med upphandling av dessa tjänster, som också handlar om många viktiga arbetstillfällen. I takt med Försvarsmaktens omställning uppstår ett stort behov av att ta hand om den uttjänta ammunitionen på ett sätt som visar största miljöhänsyn. Det inkluderar såväl själva avvecklingen som transporter. Vi socialdemokrater vill se tydliga miljökrav för destruktion av ammunition i upphandlingsvillkoren, där även transporter ska inkluderas. Vi vill även se riktade upphandlingar till de företag som på bästa miljömässiga villkor kan destruera uttjänt materiel.

Samhällets sårbarhet

Ansvar för ny myndighet

Sverige behöver öka förmågan att hantera kriser gemensamt och forma ett samhälle som är tillräckligt robust för att klara påfrestningar när de uppstår. Det är därför viktigt att riksdagen beslutar om en sammanhållen säkerhetsstrategi i syfte att stärka helhetsperspektiv och begränsa den sektorisering som bland många andra också Katastrofkommissionen identifierat som ett problem. De områden som ska hållas samman bör vara följande: en samlad bild av hot, risker och sårbarheter, mål och krav för Sveriges säkerhet, handlingsplaner för Sveriges säkerhet, samordning av statliga myndigheters förberedelser och hantering av komplexa krissituationer samt samordning av operativa resurser för krishantering och samordning vid investeringar i sektorsövergripande system inom säkerhetsområdet.

För att åstadkomma denna viktiga förstärkning av landets krishanteringsförmåga föreslog den socialdemokratiska regeringen en ny myndighet med uppgift att verka för att genomföra säkerhetsstrategin, vilket också riksdagen

Fel! Okänt namn på

beslutade. Efter genomförd utredning rörande den nya myndigheten är det nu viktigt att riksdagen beslutar att den nya myndigheten ges ansvaret att verka för samordning av samhällets verksamhet före, under och efter olyckor, händelser som medför störningar i viktiga samhällsfunktioner, kriser och vid höjd beredskap.

Ett stort antal utredningar och plågsamma erfarenheter har visat att det inte räcker med att varje aktör gör sitt bästa utifrån sina mandat och resurser, för att samhället effektivt ska kunna hantera stora kriser. Det krävs ett sektorsövergripande perspektiv på samordning, inriktning och prioritering. Ett mer värde blir att vi på så sätt även får bättre förutsättningar att hantera vardagens störningar och händelser.

Det är vidare viktigt att riksdagen uttalar att detta sektorsövergripande ansvar inte endast gäller myndigheters verksamhet, utan även finanssektorn eller vid företag som äger eller ansvarar för delar av den kritiska infrastrukturen, och att den nya myndigheten får rätt att genom föreskrifter bestämma vilka verksamheter som ska vara skyldiga att göra risk- och sårbarhetsanalyser. Vidare ska den nya myndigheten ges ansvaret för det svenska säkerhetsforskningsprogrammet samt ha tillgång till en anslagskredit för att underlätta snabba insatser vid allvarliga kriser.

EU-kommissionen presenterade i december 2006 ett förslag till direktiv om kartläggning och klassificering av europeisk kritisk infrastruktur och bedömningen av behoven att stärka skyddet av denna. Vi socialdemokrater menar att det borde vara den nya myndighetens uppgift att upprätta en sådan kartläggning av kritisk infrastruktur i Sverige.

Samordnad ledning för ökad säkerhet

Sverige ska ha en nationell krisledningsfunktion med mandat att leda krishantering tvärsektoriellt. För detta krävs ett ledningssystem med en klar ansvars- och uppgiftsfördelning, en väl fungerande organisation samt tydliga regler och mandat. Krisledning är en profession likt andra och det måste ställas lika höga krav där som för andra befattningshavare, t.ex. räddningsledare. Vid en större kris ska kompetent, utbildad, samövd och på förhand utpekad personal ha ett övergripande ledningsansvar.

Det är vår uppfattning att verksamhetsansvaret ska ligga kvar hos den sektorsansvariga aktören även vid allvarliga kriser, då det är där som kompetensen och sakkunskapen finns. Effektiv ledning vid kriser förutsätter dock att olika aktörers ledningsresurser samordnas.

På socialdemokratiskt initiativ etablerades en försöksverksamhet för detta på Gotland – ”Gotsam” som är landets enda permanenta samgruppering för olika myndigheters ledningsresurser. Erfarenheterna av sex års verksamhet har visat att Gotsam är Sveriges bästa myndighetssamverkan för krishantering. Det är en modell som behövs på nationell nivå. Vi socialdemokrater vill att verksamheten permanentas och att regeringen återkommer till riksdagen med åtgärder för att få den omsättningsbar i övriga landet.

Risk-, sårbarhets- och säkerhetsutbildning

Sverige har i dag ett unikt och världsledande system för risk-, sårbarhets- och säkerhetsutbildning. Det finns dock stora risker att tillgängligheten till dessa utbildningar kommer att få försämrad kvalitet och tillgänglighet. Utredningen Alltid Redo beskriver inte kostnaderna för det föreslagna utbildningssystemet och därmed går det inte att se om det ger minskade eller ökade kostnader för staten. Det saknas en analys över den troliga ökningen av kostnader för t.ex. vidareutbildning av brandmän vilket troligen drabbar Sveriges kommuner. Enligt förslaget ska andra än de som i dag bedriver utbildning inom området göra det i framtiden. Här saknas det dock en genomgång av aktörer på marknaden, möjligheten att skapa kapaciteten som behövs och aktörers bristande tillgång på t.ex. tillgänglighet till de övningsområden som utbildningen kräver.

I förlängningen riskerar kommunerna att stå utan utbildad räddningstjänstpersonal. Vi socialdemokrater anser att utredningen måste kompletteras med den information som saknas alternativt att lösningarna som föreslås modifieras så att Sverige inte riskerar att få kompetensbrist på området. Vi socialdemokrater motsätter oss därför en nedläggning av räddningsskolorna i Skövde, Sandö och Rosersberg på de grunder som den borgerliga regeringen hittills redovisat. Vi socialdemokrater vänder oss emot att ledningen för den nya myndigheten placeras i Stockholm.

Om en mycket allvarlig kris inträffar måste det finnas en förmåga att förhindra att den leder till en fullständig kollaps av viktiga samhällsfunktioner. Detta ställer höga krav på krishanteringsförmågan hos samhällsorgan på nationell, regional och lokal nivå. Samhällsviktiga aktörer måste ha en förmåga att leda, samordna och informera under allvarliga kriser. Detta kräver fortsatta satsningar på ledningsfunktioner, på övningar och utbildningar av beredskapsorganisationer, på samverkansövningar, på gemensamma kommunikations- och informationsdelningssystem m.m.

Utveckling och effektivisering av maritima resurser

Försvarmakten, Kustbevakningen, Sjöfartsverket och Polisen har alla maritima uppgifter med bäring på säkerhet, allt från att kunna utföra väpnad strid till att hävda vår territoriella integritet, upprätthålla lag och ordning, stävja hot om terrorism, smuggling och trafficking samt att bedriva sjö- och miljöräddningstjänst. Ett effektivt och flexibelt användande av samhällets resurser är ett nödvändigt krav i ett modernt samhälle.

Det finns betydande synergier i att – utgående från uppgifter, förmågor och resurser – merutnyttja, samutnyttja respektive samordna berörda myndigheters kompetens, infrastruktur, ledningsresurser, materiel och personal samt verksamhetsplanering. Det behövs en genomgripande översyn av utformningen av den maritima verksamheten, inklusive myndighetsstrukturer och myndighetsansvar. En effektivisering av användningen av våra maritima resurser måste också beakta möjligheterna till internationell resurssamverkan.

Fel! Okänt namn

Kärnsäkerhet

Vi anser att den borgerliga regeringen har reagerat saktfärdigt och otillräckligt på de brister i kärnkraftssäkerheten som blivit tydliga under året. Riksrevisionen lämnade i april en skrivelse till riksdagen där man granskat beredskapen för kärnkraftsolyckor och kommit fram till följande: "Riksrevisionens samlade bedömning är att ansvariga myndigheter inte i alla delar har säkerställt en god beredskap för att hantera konsekvenserna av en olycka i ett svenskt kärnkraftverk." Fortfarande saknas det konkreta förslag och åtgärder från regeringen för att komma till rätta med problemet.

För att såväl omvärlden som våra egna medborgare ska kunna ges en möjlighet att återfå åtminstone en del av det sargade förtroendet för svensk kärnkraftsindustri har vi socialdemokrater tagit fram ett tiopunktsprogram för förbättrad kärnkraftssäkerhet. (För mer information läs: socialdemokraternas kommittémotion angående kärnkraftsberedskap, 2007/08:Fö2 av Anders Karlsson m.fl.)

Hamnsäkerhet

Sjöfartens betydelse för den ekonomiska integrationen kring Östersjön och inom EU har ökat. Göteborg är i dag Nordens största exporthamn. En kris i någon av Sveriges hamnar eller dess farleder skulle ge stora komplikationer för godstrafiken, vilket i förlängningen drabbar producenter och konsumenter. En ekonomisk kris skulle kunna bli effekten av en större kris i någon av Sveriges större hamnar. Beredskapen för kriser och terroraktioner i hamnar bör därför samordnas på bästa sätt för att minska Sveriges sårbarhet. I dag delas ansvaret mellan flera myndigheter, där en civil räddningsledare alltid leder krisarbetet och kan inkalla militär hjälp vid behov. Vi socialdemokrater anser att det är av största vikt att berörda myndigheter och aktörer förbereder sig och övar på en större kris för att på så sätt minska Sveriges sårbarhet.

Säkrare elförsörjning och nationell reservkraftsstrategi

I stort sett alla delar av det svenska samhället är beroende av en väl fungerande elförsörjning med hög leveranssäkerhet. Elavbrott kan leda till omfattande störningar i viktiga samhällsfunktioner och förorsaka betydande materiella skador och ekonomiska förluster hos kunderna. Samhällsviktiga verksamheter måste därför tillförsäkras tillgång till el för situationer då den ordinarie elförsörjningen inte fungerar. Elförsörjningen är i hög utsträckning beroende av IT-system och telekommunikationer för drift och styrning.

Riksrevisionen kom före sommaren med en alarmerande rapport som visade att Sverige har stora svårigheter att hantera ett större elavbrott. På senare tid har vi upplevt flera exempel på hur beroende vi är och vilka konsekvenser elavbrott kan få. I våras kunde man i delar av södra Sverige inte få kontakt med SOS Alarm, vilket ledde till att minst tre personer avled. Nyligen inträff-

fade ytterligare en allvarlig incident där tv- och radiosändningarna släcktes ned för mer än 100 000 hushåll utan att reservaggregatet gick i gång. Detta är särskilt allvarligt då samhällsviktig information, s.k. viktiga meddelanden (VMA) om giftiga läckor, bränder och annat, därmed inte kan nå fram.

Mot bakgrund av denna kritiska sårbarhet är det viktigt att regeringen årligen återkommer till riksdagen med en redovisning av vidtagna åtgärder för att säkra elförsörjningen.

Vidare anser vi socialdemokrater att en nationell reservkraftsstrategi ska utarbetas. Syftet med strategin är att säkerställa att de verksamheter som anses samhällsviktiga vid en svår påfrestning har ändamålsenliga regler och incitament för beslut om reservkraftslösningar, anskaffning och finansiering samt underhåll, service och drift. Strategin ska öka möjligheterna att optimalt använda nationellt och internationellt tillgängliga mobila reservkraftsaggregat i en akut situation.

De tekniska lösningarna måste vara flexibla och hela beroendekedjan måste säkras. Utgångspunkten måste vara att samtliga samhällsviktiga elanvändare ska ha förmåga att själva hantera sex timmars elavbrott och att i samverkan klara upp till tre dygns elavbrott. Strategin bör utgå från elkundens eget ansvar, klara ut ansvarsförhållanden mellan myndigheter, ge förslag till hur hinder i dagens strukturer och regelverk ska kunna undanröjas, föreslå samordning av tillgängliga mobila aggregat samt ge förslag till hur denna verksamhet ska finansieras.

IT – hot och säkerhet

Mer än 99 procent av det svenska samhällets kritiska infrastruktur är beroende av Internet som den stora bäraren av information. En cyberattack mot vital infrastruktur skulle lamslå i stort sett hela landet på några få timmar. Fientliga krafter, med oklart eller dolt motiv, kan utnyttja nätet för att rikta en strategisk sabotageattack, vilket skulle kunna orsaka en nationell kris, av en omfattning vi aldrig sett i vårt land. Informationstekniken har brutit staters tidigare maktmonopol och underlättar för en resurssvag angripare.

Redan nu sker dagliga cyberattacker mot svensk kritisk infrastruktur och i likhet med många andra länder har Sverige under senare år blivit utsatt för stundtals mycket omfattande datavirus spridning. Dessa angrepp har dock varit mer slumpartade än riktade. Vid angreppen har de uppkomna skadorna i form av avbrott och stillestånd blivit relativt begränsade vad gäller samhällsviktiga infrastrukturer, men har icke desto mindre medfört stora kostnader för de drabbade. Viktiga samhällsfunktioner inom vård och omsorg, handel och kreditväsende har ett starkt ökande beroende av informations- och telekommunikationstjänster. Intrång och manipulation av informationssystem är ett allvarligt hot. Utvecklingen av Internet har gjort dess standard för datakommunikation global. Det medför en ökad risk för att obehöriga kan ta sig in i dåligt skyddade IT-system.

Det finns ett stort behov av att i större utsträckning än vad som är fallet i dag skapa en samlad syn på såväl hotbilder som effekter och konsekvenser av

Fel! Okänt namn på

illegitima cyberaktiviteter. Detta är en säkerhetsfråga som lämpar sig mycket väl för nordiskt samarbete, där våra länders högteknologiska kompetens, särskilt inom telekomområdet är en oerhörd resurs. Säkerhetsarbetet borde organiseras så att en myndighet ges ett övergripande strategiskt ansvar och fokus på långsiktiga aktiviteter inklusive forskning och utveckling, och en andra myndighet agerar operativ för att skydda nationella värden och funktioner.

Internationell krisberedskap

De stora översvämningarna i Europa 2002 och eldsvådorna i Grekland under sommaren 2007 är exempel på kriser när EU-länder behövt bistå varandra med räddningstjänstresurser. EU:s civila krishantering fyller en viktig funktion och är under utveckling. Under 2007 har utvecklingen fokuserat på Civilian Headline Goal 2008 där några av de viktigaste åtgärderna har varit att förstärka planerings- och ledningsförmågan, utveckla snabbinsatskapacitet samt möjligheten att verka integrerat med samtliga krishanteringsinstrument under alla faser av en kris eller konflikt. På initiativ från Sverige fattade ministerrådet beslut 2005 om att upprätta civila snabbinsatsförhållanden, s.k. Civilian Response Teams. Vi socialdemokrater ser det som en viktig uppgift för EU att samordna civila krishanteringsresurser så att vi kan minimera skadorna av kriser inom EU. Men vi ser också bristerna hos enskilda länder i att ta emot och samordna hjälp. Vi socialdemokrater anser att Sverige särskilt måste se över vår beredskap för att ta emot krishanteringsbistånd vid en större olycka eller kris.

Efter tsunamin togs initiativet till att upprätta en funktion som gör det möjligt att snabbt sända ut olika professioner som läkare och psykologer till krisdrabbade områden där det finns svenska medborgare. Det minskar också vår sårbarhet och möjligheten att hantera en kris snabbt.

Övriga myndighetsfrågor

Sälj av Försvarsmaktens mark till kommunerna

Försvarsmakten äger mycket mark som inte används eller används delvis detta hindrar kommuner att utvecklas. Vi socialdemokrater menar att en oberoende översyn måste göras över vilken mark som Försvarsmakten behöver och vilken mark som kan säljas till kommunerna. Mark som ska avyttras ska i första hand användas till nybyggnation av bostäder. Försvarsmaktens strikta inställning till kommunernas behov påverkar möjligheterna att utvecklas som kommun. Turism och näringsliv påverkas negativt. Vi socialdemokrater menar att Försvarsmakten måste öka samverkan och sambruket med de kommuner där man äger mark.

Fel! Okänt namn på

Stockholm den 5 oktober 2007

Anders Karlsson (s)

Mats Berglind (s)

Inger Jarl Beck (s)

Peter Jonsson (s)

Håkan Juholt (s)

Michael Hagberg (s)

Peter Jeppsson (s)

Åsa Lindestam (s)